

ГУМАНІЗАЦІЯ І ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.017.32

Т. Б. Буяльська, к. філос. н., проф. [□]

ГУМАНІТАРНІ КОНФЕРЕНЦІЇ В ТЕХНІЧНОМУ ВУЗІ (АНАЛІЗ ДЕЯКИХ ПРОБЛЕМ В КОНТЕКСТІ ГУМАНІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ)

21—23 вересня у Вінницькому національному технічному університеті (ВНТУ) відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Гуманізм та освіта» за участю науковців різних регіонів України, АПН України, представників університету м. Євле (Швеція) та Центру дистанційного навчання м. Упсала (Швеція).

Науково-практичні конференції з проблем гуманізації та гуманітаризації освіти стали у ВНТУ традиційними. Починаючи з 1992 р. такі конференції проводяться один раз на два роки на базі Центру культурології і виховання студентів. Але однією з характерних ознак наших конференцій є та, що в роботі конференцій завжди беруть участь не тільки представники усіх кафедр гуманітарного спрямування, а і науковці фундаментально-природничих та технічних кафедр нашого університету. Світоглядна, культурологічна, психолого-педагогічна проблематика, яка була й залишається головною тенденцією осмислення соціальної дійсності у всіх її проявах і аспектах, поєднує у науково-дослідницькому просторі наших конференцій учених, педагогів різних поколінь і фахових спрямувань.

Варто згадати ті проблеми, які були темами широких дискусій та обговорень на наших перших конференціях [1, 2], і які не втратили своєї актуальності дотепер. Серед них: проблема духовності в контексті сучасного соціокультурного процесу в Україні; духовність і технічний прогрес; проблеми гармонізації; гуманістичні пріоритети сучасної освіти; гуманізм як методологія освіти; гуманістична місія освіти; національна мова і діалог культур; людина в технічному й гуманітарному вимірах; творчість, як умова розвитку і визначальний фактор освіти в ХХІ столітті; духовні основи технічної творчості; гуманізація технічної освіти як умова формування духовного світу особистості; формування творчої особистості: пошуки, проблеми, перспективи; культурне середовище – проблеми формування і вплив на особистість; екологія і культура; роль фундаментальних та технічних кафедр в процесі виховання технічної інтелігенції; методика викладання гуманітарних дисциплін у технічному вузі; інноваційні методи навчання в просторі освіти; виховання, як засіб підвищення якості підготовки фахівців; природа людини, як практична проблема; гендерні виміри освіти; мистецтво і освіта; світська та релігійна духовність; університет, як центр культури, тощо.

Теорія та практика впровадження в життя концепції гуманізації освіти підтверджує – гуманітарна освіта має бути невід'ємною складовою навчально-виховного процесу у вищій школі, оскільки, ґрунтуючись на ідеях гуманізму, як світогляді, визначає стиль життя, мислення, якість фахової підготовки.

Аналізуючи результати проведених у ВНТУ науково-практичних конференцій з проблем гуманізації не можна не звернути увагу на те, як ті чи інші ідеї, гіпотези, погляди, пропозиції, висловлені на попередніх конференціях [1, 2, 3], доповнюються, коректуються, розвиваються, практично підтверджуються у висновках подальших конференцій [4, 5].

Однією із характерних ознак наших конференцій є прагнення усвідомити і подолати протиріччя, які виникають між теорією й практикою гуманізації освіти.

Головними темами наукових дискусій і обговорень цьогорічної вересневої конференції були такі проблеми: гуманістичні засади сучасної педагогіки та психології; новітні технології та методики у викладанні гуманітарних дисциплін в сучасній вищій школі; гуманістичні традиції і тенденції у викладанні фундаментальних та технічних дисциплін в сучасній вищій школі; дистанційне навчання: досвід, проблеми, пошуки; актуальні проблеми сучасної філософії, гендерна проблематика; історико-культурні й мистецькі знання в процесі формування культурної компетенції майбутніх фахівців; соціологічні, політико-правові та соціально-економічні аспекти в освіті [5].

Дванадцятирічна практика організації й проведення у ВНТУ науково-практичних конференцій

[□] © Т. Б. Буяльська, 2004

з проблем гуманізації дає можливість зробити такі висновки:

- без гуманізації системи освіти і виховання молоді неможливо увійти в європейський світ і цивілізовано взаємодіяти в ньому;
- навчально-виховний процес у вузі повинен мати людино-центристську орієнтацію; освіта повинна збільшувати свій гуманістично-духовний потенціал, щоб зберегти баланс, гармонію між природним і духовним у людині, запобігти можливості антропологічної кризи нашого народу;
- закладам освіти необхідно робити акцент на залучення студентів до гуманістичного спрямованої моралі, мистецтва, філософії;
- розуміючи особливу роль системи освіти в глобальному соціокультурному процесі, необхідно долати вузькопрагматичне ставлення до проблеми виховання особистості, орієнтувати освіту на гуманізацію всіх її структур і форм навчання, з метою формування творчої, суспільно активної й відповідальної особистості;
- стратегічним завданням освіти було і залишається формування розвиненої людини, яка має бути не тільки високоосвіченим професіоналом, але і носієм загальнолюдських цінностей, національно-культурних норм і традицій, суб'єктом і творцем сучасної культури і цивілізації; (на вирішення цих завдань спрямовують освіту матеріали й документи Болонського процесу);
- необхідно зберігати і підтримувати наявний потенціал гуманітарних і суспільних дисциплін у вузах, утримуватись від його обмеження й скорочення, особливо у технічних вузах, де гуманітарні дисципліни відіграють також і функцію противаги розвитку надмірної технократизації мислення студентів;
- духовність, культурна компетентність, як характеристика сутності людини, детермінують якість кваліфікаційних характеристик спеціаліста, визначають ступінь гуманізму фахівця, гарантують збереження світу природи й людини;
- саме університетська освіта має забезпечувати всебічний розвиток людини, бути реальною противагою вузькій спеціалізації фахівця, технізації особистості;
- формування гуманістичних орієнтацій і культурної компетентності не повинно розглядатися тільки в колі проблем викладання гуманітарних дисциплін. Ця соціально-педагогічна проблема має інтегрувати зусилля всіх освітян (незалежно від спеціалізації), представників культури, засобів масової інформації, керівників молодіжних організацій та державних установ.

Рекомендації Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманізм та освіта», яка проходила у ВНТУ у вересні 2004 року, ґрунтувались саме на цих висновках, які отримані в результаті численних наукових досліджень [5].

Втілення в практику освітянського життя ідей, науково обґрунтованих висновків і практичних рекомендацій наших конференцій, буде сприяти формуванню у молоді високих гуманістичних якостей, культури спілкування, фахового професіоналізму, орієнтації на цивілізоване співжиття у світі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Тези доповідей науково-практичної конференції «Проблеми гуманізму і духовності в контексті науково-технічного поступу». м. Вінниця, 15—16 жовтня 1996 р. — Вінниця: ВДТУ, 1996. — 258 с.
2. Збірник доповідей науково-практичної конференції «Творчість, духовність, гуманізм в просторі освіти», м. Вінниця, 20—21 жовтня 1998 р. У 2-х томах. — Вінниця: ВДТУ, 1998. — Том 1. — 179 с. — Том 2. — 195 с.
3. Збірник доповідей науково-практичної конференції «Гуманістична місія освіти», м. Вінниця, 6—7 червня 2000 р. — Вінниця: ВДТУ, 2000. — 257 с.
4. Збірник доповідей науково-методичної конференції «Проблеми гуманізму і освіти», м. Вінниця, 21-22 травня 2002 р. — Вінниця: ВДТУ, 2002. — Том 1. — 288 с. — Том 2. — 312 с.
5. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Гуманізм та освіта», м. Вінниця, 21—23 вересня 2004 р. У 2-х томах. — Вінниця, ВНТУ, 2004. — Том 1. — 299 с. — Том 2. — 312 с.

Кафедра культурології, мистецтва та дизайну

Надійшла до редакції 14.10.04
Рекомендована до друку 21.10.04

Буляська Тамара Болеславівна — проректор з виховної роботи та наукової роботи в галузі гуманітарних наук, професор, заслужений працівник народної освіти України, завідувач кафедри культурології, мистецтва та дизайну.

Вінницький національний технічний університет